

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת שופטים תשע"ג שנה ג' גליון 102
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: הברכה עומדת לפניכם

שום אדם מחשיבה. ואם כן כיון שהשי"ת שאלה בתחילה אם רצונה להבראות בתכונה זו שנבראה, היה ראוי לארץ להשיב, רבש"ע כיון שהשמים וכל צבאם הם ברואים רוחניים ועומדים במרום לעבוד עבודת הקודש למה יגרע חלקי להיות אני בעולם השפל נבראת מחומר גס ועב כל כך, אבל הארץ לא עשתה כן אלא השיגה כיון שחפץ השי"ת הוא שיהיה העולם נברא על אופן זה לתכלית הנרצה הידוע לו, אין היא מסרבת מלהבראות כפי רצונו ית"ש, והיינו דאמרו: "למה נקרא שמה ארץ? על שרצתה לעשות רצון קונה", אף על פי שהיא מצד עצמה לא היתה מרוצה, מכל מקום כדי לעשות רצון קונה, רצתה מה שהקב"ה רוצה.

וממנה יש ליקח מוסר השכל לבל יתרעם האדם לאמור, מפני מה נשתנתי שאי אפשר לי להיות מיושבי בית המדרש ולעבוד את השי"ת באופן זה, או שלא ניתן לי שכל חריף ומחודד, ואלמלי נבראתי כן הייתי עובד את השי"ת, אלא כיון שהבורא כל עולמים ית"ש צפה והביט שהוא ראוי להבראות בתכונה זו אם כן ראוי לו שיהיה שבע רצון ממצבו ויבקש להגיע לשלימותו על פי זה הדרך שהכין לו ה'. ודפח"ח.

ויש להביא סמך לדבריו מה שכתב בספה"ק נתיב מצוותיך (שביל אמונה ג' אות י') וזל"ק: ואם נפשו של אדם מלובש בהכנעה וביראה, ואינו תופס בשביל עצמו שום חלק של אני ויש, אלא כל מגמתו לעשות נחת רוח לאין

כתב בספה"ק ישמח משה (סוף פרשת בשלח) לפרש מה שאמרו חז"ל שעד שימחה זרעו של עמלק, אין שמו שלם, שחסר אותיות ו"ה משם הוי"ה, וז"ל: כי הוי"ה מורה יישמחו השמים ויתגל הארץ, והנה בשמים נראה תמיד גדולתו, אבל בארץ מכוסה ונעלם, והיינו ו"ה שנעלם מהשם עד לעתיד שיתגלה כבוד ה' אז ותגל הארץ במהרה בימינו אמון. עכ"ל.

ומתבאר מדבריו, שהרמז בכך שחסרות אותיות ו"ה משם הוי"ה כל עוד קיים עמלק בעולם, משום שעמלק נלחם כנגד "ותגל הארץ", אותה גילה הבאה מן הארץ.

מהי אותה גילה הבאה מן הארץ?

מובא במדרש (בר"ר ה, ח): למה נקרא שמה "ארץ"? שרצתה לעשות רצון קונה. ע"כ.

וביאר את הדברים בספר ערוגת הבושם (פרשת חיי שרה), כי הנה כל מעשה בראשית בקומתו נבראו לדעתם נבראו (שהודיעם שיבראו והם נאותו) בצביונם נבראו (בדמות שבחרו להם) שנאמר (בראשית ב', א') "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם" – אל תקרא צבאם אלא צביונם. ע"כ. ואם כן הרי כל הבריאה רצתה לעשות רצון קונם ומהו יחוסו של ארץ שנקראה שמה על שרצתה לעשות רצון קונה?

אך הנה הארץ היא הפחותה בכל הבריאה, הנמוכה מכל ארבע יסודות של דומם צומח חי ומדבר, כל אדם דורס עליה ומבזהה ברקיקה ושאר דברים מאוסים ואין

סוף ואין תכלית, אין חילוק אצלו בין שהוא מגרר בינינו בחושך ועושה בזה רצון מלך עליון, או שיש לו עליית נשמה לגן עדן ומכריזין לפניו הבו יקר לדיוקנא דמלכא קדישא, כיון שהכל רצון הבורא. עכ"ל.

נמצא, כי מילת "ארץ" יש בה שתי משמעויות, האחת, משמעות טובה עשיית רצון קונה, ומאידך לשון ארציות. ובא ללמדנו, כי הגילה הבאה מן הארץ, באה על ידי שעושה את רצון ה' מתוך ארציות, ומתוך קושי. כאשר מתוך הסתר פנים רוצים לעשות את רצון ה', הרי זה מביא לידי גילה.

והטעם לכך, כי "גילה" היא מלשון גילוי, היינו שגילה היא שמחה הפורצת על ידי שמגלים דבר שהוסתר עד עכשיו, וזה ענין גילוי מלכותו יתברך בארץ, כי הארץ מלשון ארציות מסתירה כביכול את הבורא לעולם, וכאשר מגלים את מלכותו יתברך, מגיעים לידי גילה.

ויש להוסיף בדרך רמז כי "ותגל" אותיות גלות, להורות שעיקר הגילה באה, כאשר מקיימים את רצונו יתברך גם בעת הגלות, בזמן של הסתר פנים.

וכתב בספר תורת חיים על דברי הגמרא בעירובין (דף יח:): מיום שחרב בית המקדש דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות, שנאמר "כל הנשמה תהלל י"ה הללויה", וז"ל, משום דמיום שחרב בית המקדש אין שמחה לפניו יתברך כדאיתא בריש מס' ע"ז, ולכך שמו יתברך כביכול אינו שלם, כי הוא חסר ו"ה, משום דו"ה לשון שמחה הוא, כדאיתא במדרש איכה רבה, בין ו"י לו"ה נמלט רבן יוחנן בן זכאי, ולכך דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות. עכ"ל.

ולפי דברינו הגילה שהיא השמחה המתגלה מתוך ההסתר, באה מאותיות ו"ה, שבשביל להשיג את השמחה בעולם הזה, זאת ניתן רק כאשר מקיימים את רצון ה' גם מתוך הסתר פנים וקושי שיש בעולם הזה, אולם כשנחרב בית המקדש והרבו צרות לעם ישראל, פסקו אנשי אמנה מישראל, ולא יכלו להשיג את השמחה הבאה מאותיות ו"ה, ולכן דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות – י"ה. לא כן אצל רבן יוחנן בן זכאי, שקיים את רצון ה' גם מתוך הסתר פנים, הוא הצליח להשיג אף את בחינת ו"ה.

בזה נבין את ברכתו של משה רבינו את יהושע: "יה יושיעך מעצת מרגלים", כי הנה מבואר במפרשים דענין המרגלים שדיברו סרה על הארץ, היתה כוונתם לשמים, בחינת עבירה לשמה, כי הבינו שעל ידי הכיבוש וירושת הארץ יצטרכו לבטל מתורה שלמדו בהרחבת הדעת במדבר בלי טירדות, אולם לא ידעו כי צריכים הם לעבוד את הקב"ה גם מתוך קושי והסתר פנים. ומחמת שסוף סוף לא נכנסו לארץ ולא זכו לבחינת ו"ה, של "ותגל הארץ", לכן התפלל משה רבינו "יה יושיעך מעצת מרגלים".

בדרך זו נבאר מעתה את לשון הברכה שאומרים בברכת המילה: "ישמח האב ביוצאי חלציו ותגל האם בפרי בטנה". שאמר לשון שמחה אצל האב ואילו אצל האם לשון גילה.

אלא אומר הפסוק במשלי (י', א'): "בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אימו" – הבן החכם, אביו שמח ומתגאה בו. אך בן כסיל – הבן הנחשל, גורם קללה לאמו, שאומרים הכל ארור שזה ילד, ארור הבטן שיצא זה ממנו.

לכן אצל האמא זמן הגידול, הוא עדיין זמן של פחד וחשש מה יצא מבן זה, שמא יאכזב אותה וכדומה, אולם כאשר יוצא בן חכם ונבון, הרי עבורה זו בחינת גילוי ולכן שייך שמחה שהיא בבחינת גילה, ולכן הוזכר אצלה לשון גילה.

חודש אלול

א. כתב בעל התניא בספרו ליקוטי תורה (פרשת ראה): והנה נודע שבאלול הוא זמן התגלות י"ג מידות הרחמים. ולהבין זה ... משל למלך שקודם בואו לעיר, יוצאין אנשי העיר לקראתו, ומקבלין פניו בשדה. ואז רשאיין כל מי שרוצה להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות, ומראה פנים שוחקות לכולם. ובלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו, ואח"כ בבואו להיכל מלכותו אין נכנסין כי אם ברשות, ואף גם זאת המובחרים שבעם ויחידי סגולה. וכן הענין על דרך משל בחודש אלול, יוצאין להקביל אור פניו יתברך בשדה. ע"כ.

ב. כל ימות השנה היו קודש אצל מרן החתם סופר אולם ימי אלול היו קודש קדשים, כבר מתחילת חודש אלול היו זיו ואור פניו הקדושות משתנות מאימת הימים הקדושים המשמשים ובאים (אור פני יהושע להגה"ק מנאלאנטא).

כתיבה וחימה טובה